
MEMURLARA KISITLI BİR TOPLUSÖZLEŞME HAKKI MI?

Maliye ve Gümrük Bakanı Sayın Adnan Kahveci, biri Akbulut Hükümeti'nde iken, öteki Yılmaz Hükümeti'nin ilk günlerinde, Milliyet'e, memurların sendikalaşmasına ilişkin görüşlerini açıkladı. Biri "söyleşi"¹, öteki de "makale"² biçiminde yayımlanan bu açıklamalar, personel rejimi ve memurların sendikal haklarına ilişkin konularda ANAP iktidarının çıkartabileceği engellere ışık tutmaktadır. Sayın Bakan "*bunlar benim değil, meslek kuruluşlarının görüşleridir*" biçiminde bir açıklamada bulunuyorsa da bu açıklama, görüşlerin içeriğine bakıldığında inandırıcı olmaktan uzaktır. Kaldı ki kamuoyunun, Sayın Bakan'la meslek kuruluşları arasında yapıldığı belirtilen böyle bir "görüşme"den haberi olmamıştır.

Sayın Bakan'ın, memur sendikalarımızca ciddi bir tepki konusu yapıldığını bugüne değin nedense göremediğimiz açıklamalarından, iktidar partisinin, memurların toplumsal ve siyasal haklarını kapsayan bir sendika hakkına yatkın olduğu, ama ekonomik haklarını da pazarlık konusu yapabilecek olan bir sendikayı uzun bir süre (10-15 yıl) için

¹ Milliyet, 16 Haziran 1991 (Özcan Ercan'la Söyleşi).

² Milliyet, 23 Haziran 1991

istemediği, memura “enflasyondan koruyucu” ücreti ödemeye yönelik köklü ekonomik düzenlemelere gitmeye de gerçekte niyetli olmadığı izlenimi doğmaktadır.

- *Toplusözleşme Nasıl “Toplu İntihar” Olabilir?..*

Memurların toplumsal ve siyasal haklarını pazarlık edebilen bir sendika, kuşkusuz ileri bir adım olacaktır. Ama “ekonomik hakları pazarlık konusu yapamayacak sendikanın” çağımız dünyasında ve de “çağ atladığı” savlanan günümüz Türkiyesi'nde haklı ya da nesnel bir dayanağı olmayacaktır.

Nitekim Sayın Bakan'ın, memurlara toplusözleşme hakkını bütünüyle içeren bir sendikanın; toplusözleşme görüşmelerinde vergi gelirlerinin tamamını isteyebileceği,¹ ya da birçok memurun işine son vermeyi gerektirecek boyutlarda ücret artışı isteminde bulunarak “en büyük sosyal adaletsizliklere” yol açabileceği, toplusözleşmeleri “toplu intiharlara dönüştürebileceği” ve böyle bir duruma izin vermesine olanak bulunmayan TBMM ile “karşı karşıya geleceği” yolundaki görüşleri,^{1 - 2} ekonomik toplusözleşme hakkını dışlamanın inandırıcı bir gerekçesi olmamakta ve de yazık ki bir kandırmaca olmaktan öteye gidememektedir.

- *“Tensikat” Seçenek Olamaz*

Üstelik Sayın Bakan, memurların ücretlerini enflasyon oranında artırabilmek için “milli gelirin reel olarak artırılması” gerektiğini vurgulamakta, böylece, toplusözleşmelerle sağlanacak ücret artışları için “birtakım” memurların işine son vermekten başka bir seçenek bulunmadığı yolundaki varsayımını kendisi çürütmektedir. Ne var ki, milli gelirin

¹ Milliyet, 16 Haziran 1991 (Özcan Ercan'la Söyleşi).

² Milliyet, 23 Haziran 1991

vergî adaleti temelinde paylaşımı anlamında vergî reformunun yapılmış olduğunu söyleyebilmektedir. Sayın Bakan'a göre "eksik olan" "vergî reformu" değil, "vergî düzeninin oluşturulmasıdır."¹ Bunun için de, "vergî gelirleri artışı kamu çalışanlarına verilen ücretlerle ilişkilendirilmeli";² memurlarımız alışverişlerde "fatura ve fiş pazarlığı" yapmaktan vazgeçmelidirler. Bir de "kârını aynı yıl içinde yatırıma dönüştüren, yani istihdam yaratan, aç insanı doyuran iş camiasına," işadamlarına, vergî bağısıklığı getirilmelidir.¹

Ekonomik konularda Hükümet adına daha sonra yapılan açıklamalara bakıldığında da iktidar partisinin gündeminde, memurların toplu sözleşme hakkının bütünüyle kullanımından ileri gelecek ücret artışlarını karşılamının da önemli bir seçeneği olan ve emek kesimi kollanarak düzenlenmesi gereken köklü bir vergî reformu yoktur ve vergî sistemi, ANAP iktidarlarında, temelde yine "otokontrol" ilkesince işleyecektir.

Sayın Bakan'ın açıklamalarından, iktidar partisinin muhalefete, toplu sözleşme hakkının ekonomik boyutunu dışlayan bir memur sendikası üzerinde anlaşma çağrısında bulunduğu izlenimi de uyanmaktadır.¹ Bilinmeli ki, seçim ortamına girdiğimiz, yeni ve demokratik bir anayasa düzenine de geçiş sürecinde bulunduğumuz bu dönemde, iktidar ve muhalefetteki bütün partiler, memurların sendikal haklarına ilişkin tutumlarıyla da demokrasi sınavından geçeceklerdir. Onlar, içtenlikle ya da gerçekten memurdan yana iseler, anayasal bir engel bulunmadığı halde bu konuda bugüne değin ciddi ve yasal bir düzenleme girişiminde bulunmamış olmanın ezikliğiyle, memurların sendikal haklarını bütünüyle tanıma hazırlığı içinde olmalıdırlar.

¹ Milliyet, 16 Haziran 1991 (Özcan Ercan'la Söyleşi).

² Milliyet, 23 Haziran 1991

Değilse unutulmasın ki, memur sendikasını kendi dinamikleri, özgüvenleri ve yaratıcılıklarıyla ülkemizin siyasal, toplumsal ve hukuksal yaşamına kazandırmış bulunan kamu görevlileri, gerçek yaşamda dayanağı bulunmayan varsayımlarla ya da yapay gerekçelerle, tastamam bir toplu sözleşme hakkı için savaşımdan döndürülemeyeceklerdir. O kadar ki, bu savaşım, ikinci yarıyıl maaş zamları yüksek oranda gerçekleşmiş olsaydı bile, onların gündeminde olacaktı. Çünkü sendikacı ve sendikali memurlar, kendileri için aslolan şeyin “maaş zammı” değil, bütün boyutlarıyla “grevli, toplu sözleşmeli sendika hakkı” olduğunu artık ayırdındadırlar.

Milliyet, 9 Ağustos 1991